

Domnului Sorin Grindeanu¹,
Primul ministru al României

Stimate Domnule Prim-ministru,

În urma dialogului constructiv pe care l-am purtat cu autoritățile române în timpul vizitei mele în România, în 2014, dar și cu predecesorul dumneavoastră, în cursul anului trecut, aș dori să revin asupra unor puncte esențiale din discuția despre drepturile persoanelor cu dizabilități.

În raportul întocmit în urma vizitei mele din 2014, mi-am exprimat îngrijorarea privitor la numărul mare de abuzuri raportate la care sunt supuse persoanele cu dizabilități care trăiesc în instituții sociale sau centre de recuperare neuropsihiatrică, dar și privind lipsa accesului acestor persoane la justiție.

Am aflat că, în data de 2 ianuarie 2017, autoritățile române au transmis Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei un plan de acțiune revizuit cu privire la implementarea deciziei Curții de la Strasbourg în cazul Valentin Câmpeanu împotriva României. Această decizie datează din 2014 și privește, în primul rând, lipsa de îngrijire adecvată acordată unui tânăr care a decedat în Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare.

Luând în considerare aceste informații, aș dori să vă transmit câteva gânduri cu privire la anumite situații care reclamă urgentă atenție din partea autorităților române:

1) Condițiile de viață și relele tratamente din centrele sociale și instituțiile medicale.

Mă îngrijorează profund că abuzuri grave comise asupra persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale instituționalizate sunt încă extrem de des întâlnite și raportate de organizațiile cu expertiză în domeniu. Recent, am fost informat și sunt foarte îngrijorat de condițiile de viață și relele tratamente, inclusiv bătăile și legarea cu lanțuri de paturi a rezidenților din Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică din Măciuca. În pofida acestei situații, plângerea penală depusă de Centrul de Resurse Juridice a fost clasată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Vâlcea, considerându-se că nu este nevoie să se ia măsuri.

Persoanele cu dizabilități reprezintă o categorie de oameni extrem de vulnerabili, care au acces extrem de redus la justiție și sunt practic incapabili de a se apăra împotriva abuzurilor. Astfel, sper că autoritățile române competente se vor angaja să desfășoare o investigație amănunțită a acestor acuzații cu privire la încălcări atât de grave ale drepturilor omului. Aș aprecia dacă m-ați ține la curent cu informațiile pe care le veți obține în urma acestei investigații.

2) Modificarea legislației privind tutela

În raportul mai sus menționat, am subliniat faptul că reprezentarea legală a persoanelor cu dizabilități în România este inadecvată, în condițiile în care nu sunt numiți tutori sau există

---

¹ Traducere neoficială - a fost efectuată de Centrul de Resurse Juridice.

conflict de interese între tutorele desemnat și persoana în cauză. Lipsa unui cadru legal adecvat care să ofere un sistem independent de reprezentare legală persoanelor cu dizabilități face iluzorie orice protecție oferită lor și recunoscută formal prin legislația națională.

Am fost informat că a fost creat un grup de lucru care va transmite propuneri pentru modificarea legislației, în sensul de a oferi o reprezentare legală propice persoanelor cu dizabilități. Astfel, cer insistent autorităților naționale să adopte și să implementeze în mod eficient noua legislație, în cel mai scurt timp posibil.

3) Viața independentă și includerea în comunitate

În raportul din 2014, am subliniat, de asemenea, lipsa alternativelor la instituționalizare și am cerut autorităților române să implementeze eficient o reformă socială, care să ofere alternative de îngrijire în comunitate a persoanelor cu dizabilități.

Din nefericire, am primit informații cu privire la existența un număr tot mai mare de instituții rezidențiale pentru adulți, în timp ce multe persoane cu dizabilități locuiesc în instituții medicale, mai ales în spitale de psihiatrie aflate sub autoritatea Ministerului Sănătății.

Aș dori să subliniez încă o dată cât de important este să se evite instituționalizarea și să fie înlocuită cu oferirea de servicii în comunitate, cu obiective clare, un calendar stabilit și strategii de monitorizare a progreselor. În acest context, laud faptul că România a adoptat Strategia 2016-2018 privind dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități care locuiesc în prezent în instituții mari și vechi. Le cer autorităților române să se asigure că noile centre de îngrijire și unitățile rezidențiale de mici dimensiuni nu vor perpetua izolarea și segregarea și că acestor persoane cu dizabilități li se va permite să trăiască în comunitate.

4) Decesele din centrele sociale și medicale

Mi s-a adus în atenție faptul că statisticile oficiale arată un număr ridicat de decese în rândul persoanelor cu dizabilități, înregistrate în ultimii ani în instituții aflate sub autoritatea Ministerului Sănătății. Potrivit informațiilor existente, 4.699 de decese au fost înregistrate în spitalele de psihiatrie între anii 2010 și 2016. Numărul morților în centrele locale de îngrijire ar putea fi chiar mai mare, în realitate, dar este dificil să stabilim acest lucru, deoarece nu există o centralizare a informațiilor în acest sens. În pofida dispozițiilor legale ce prevăd obligația de a informa autoritățile cu privire la decesul unui rezident sau obligația de a efectua autopsii în astfel de cazuri, doar în urma unui număr mic de decese a fost respectată această procedură de informare și cea privitoare la autopsie.

Aș fi foarte recunoscător dacă mi-ar fi oferite informații privind numărul deceselor înregistrate în toate tipurile de instituții, cât și privind orice măsuri sunt sau urmează a fi luate pentru ca, pe viitor, să fie respectată obligația de a efectua autopsii și investigații suplimentare în cazurile suspecte de deces.

5) Copiii care locuiesc în instituții

Apreciez faptul că numărul copiilor instituționalizați a scăzut de la 49.965 în 2002 la 19.333 în iunie 2016, în urma eforturilor susținute ale autorităților dumneavoastră de a crea servicii alternative, de tip familial, ceea ce a permis închiderea unora dintre instituții și scăderea

numărului de copii care beneficiază de măsuri de protecție specială în instituții de tip rezidențial. Încurajez autoritățile române să continue implementarea acestei politici și alocarea resurselor necesare pentru susținerea sa.

Totuși, îmi exprim îngrijorarea față de condițiile de viață și starea de sănătate a copiilor instituționalizați. Mai multe informații m-au alarmat, cu privire la abuzuri care au loc în centrele de plasament pentru copiii instituționalizați. În unele dintre aceste centre, peste 50% dintre copii primesc tratament medicamentos pentru tratarea problemelor psihiatrice. În unele județe, procentul numărului de copii instituționalizați care primesc tratament medicamentos pentru probleme psihiatrice depășește 60%. Totuși, rapoartele medicale care ar trebui să consemneze aceste tratamente lipsesc sau sunt incomplete, ceea ce împiedică o evaluare reală a necesității pentru un astfel de tratament. De asemenea, sunt la fel de îngrijorat de cazul copiilor cu vârste mai mici de trei ani care devin instituționalizați și de copiii care locuiesc pentru perioade lungi de timp în centre de urgență care nu au condițiile necesare găzduirii lor.

Cer autorităților române să adopte, în regim de urgență, măsuri care pot asigura demnitatea umană a tuturor copiilor și dreptul lor la integritate fizică. Este nevoie de eforturi susținute pentru ca acești copii să nu fie instituționalizați și pentru ca centrele de urgență să nu fie folosite pentru găzduirea lor pe perioade îndelungate. În aceste instituții, trebuie asigurate planuri de învățare pentru o educație incluzivă și activități, cu scopul de a înlătura efectele negative pe care le are instituționalizarea asupra procesului de dezvoltare a copiilor și pentru a evita posibile efecte adverse, în viitor.

Copiii cu dizabilități ar trebui să beneficieze de cel mai înalt standard de sănătate posibil. Sunt necesare măsuri eficiente pentru asigurarea implicării și participării active a reprezentanților și a pacienților înșiși la planificarea, implementarea și monitorizarea desfășurării tratamentului medical individualizat. De asemenea, trebuie efectuate revizuri sistematice ale tratamentului medicamentos acordat, pentru a se evita și corecta abuzuri, precum utilizarea de substanțe psihoactive cu scopul de a controla pacienții, de a-i liniști.

6) Funcționarea eficientă a Mecanismului Național de Prevenire (MNP)

Laud mandatul extins acordat funcționării MNP în cadrul oficiului Avocatului Poporului. MNP joacă un rol esențial în conștientizarea drepturilor omului și în prevenirea torturii și a oricăror forme de tratamente degradante la care sunt supuse persoanele instituționalizate.

Am observat cu satisfacție că, din 2014, MNP a vizitat un număr considerabil de instituții rezidențiale. În acest context, aș dori să subliniez obligația MNP de a identifica și raporta autorităților orice incident care ar putea reprezenta o încălcare a legii. Dacă există informații oficiale în acest sens, aș fi recunoscător să le primesc.

7) Cooperarea cu experți ai ONG-urilor

Vreau să profit de această ocazie pentru a sublinia importanța cooperării îndeaproape între autorități și ONG-urile implicate în protejarea și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. De asemenea, încurajez MNP și Procurorul General al României să utilizeze cât mai cu folos expertiza extinsă și valoroasă a ONG-urilor române cu experiență în acest domeniu.

În acest context, laud adoptarea de către România a „Strategiei pentru creșterea eficienței investigațiilor efectuate în cazurile de rele tratamente aplicate de agenții de stat în timpul exercitării atribuțiilor lor profesionale” și a „Strategiei privind investigarea abuzurilor comise asupra persoanelor instituționalizate” care au fost elaborate de Procurorul General, în contextul implementării deciziei în grupul de cazuri Barbu Anghelescu și a deciziei în cazul lui Valentin Câmpeanu, decizii ale Curții de la Strasbourg. Acestea sunt documente extrem de importante care joacă un rol catalitic în eforturile de a asigura respectarea drepturilor omului, în special în cazul persoanelor vulnerabile din instituții. Recomand astfel ca aceste documente să fie făcute publice și să devină subiect de consultare națională.

Aștept cu nerăbdare să primesc un răspuns din partea dumneavoastră și să continuăm un dialog și o cooperare constructivă.

Cu stimă,
Nils Muiznieks